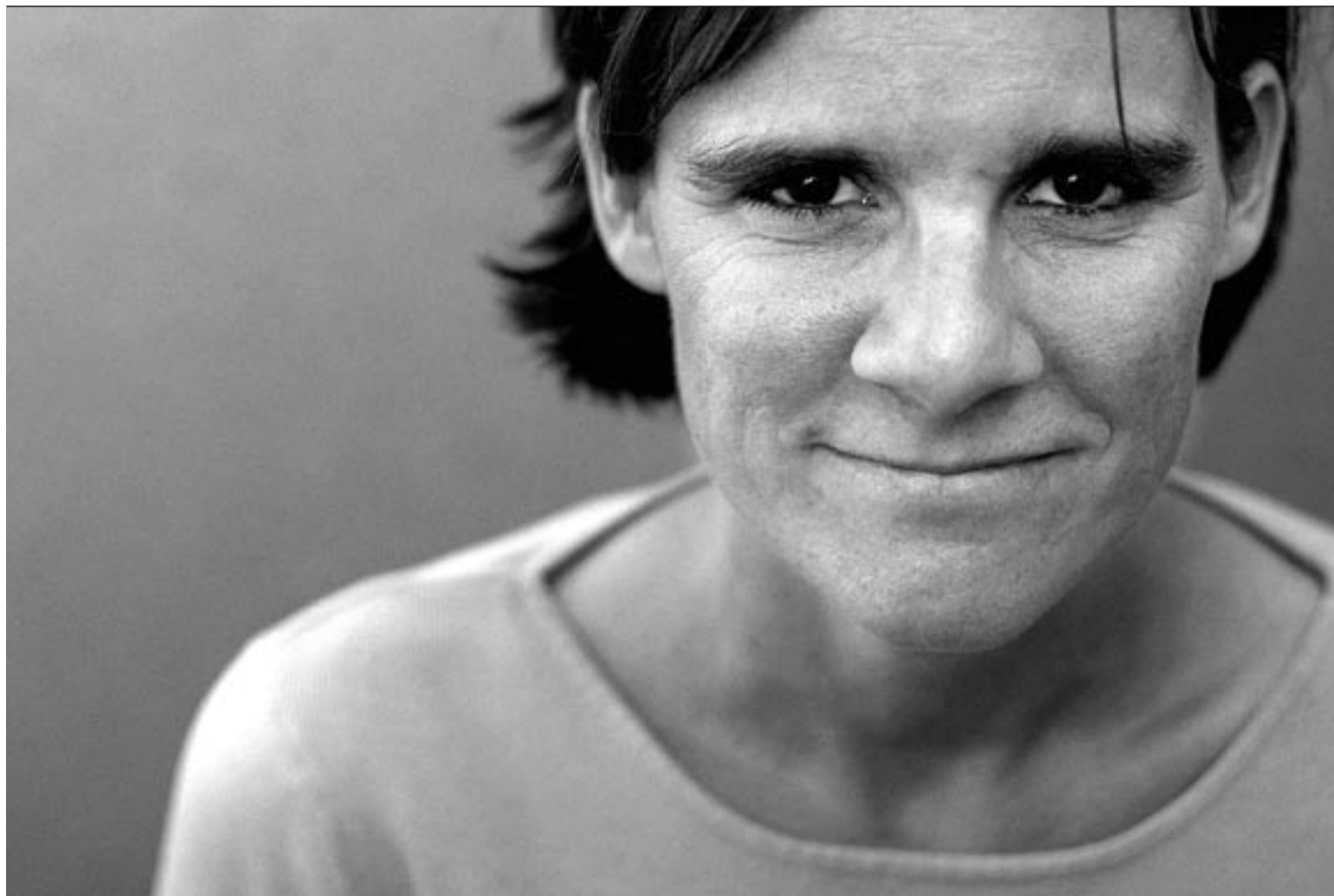

VIDI-beursberichten (2)

FOTO: CHRISTIAAN KROUWELS
TEKST: ANNEMIEKE BOSMAN

Naam: **Brenda Penninx**
Leeftijd: **35**
Onderzoeksgebied: **psychiatrie**
Functie: **universitair hoofddocent**
Subsidiebedrag: **600.000 euro**

De vidi-subsidie wordt door NWO uitgekeerd aan excellente onderzoekers om ze de mogelijkheid te geven een eigen onderzoekslijn op te zetten. In 2005 kregen vier VU-wetenschappers de subsidie. Dit is het tweede deel in een serie portretten van hen.

Een geboren Willy Wortel?

“Op de middelbare school was ik vooral bezig met vriendjes, sporten en uitgaan. Ik had bepaald nog niet voor ogen dat ik ooit wetenschapper zou worden. Wel vond ik de bètavakken altijd erg leuk, met name biologie. Toen ik over een studie moest gaan nadenken, lag het voor de hand om dáárvor te kiezen. Gaandeweg ontdekte ik dat ik epidemiologie het interessantste onderzoeksveld vond. Grote gezondheidsproblemen in een populatie *spotten* en daar oplossingen voor bedenken, dat leek me geweldig.”

Wat doe je hier eigenlijk?

“Ik ben hoofdonderzoeker van de Nesda-studie, de Netherlands Study of Depression and Anxiety. Daarvoor moet ik niet alleen in Amsterdam zijn, maar ook veel in Groningen en Leiden. De Nesda-studie onderzoekt het beloop van depressie en angststoornissen bij drieduizend respondenten over een periode van acht jaar. Met de Vidi-subsidie kan ik me nu specifiek richten op het optreden van hart- en vaatziekten bij mensen met depressie en angst. Om precies te zijn: we onderzoeken of daarvoor bij dat soort mensen ook een biologische aanleg te ontdekken valt. Door niet goed voor zichzelf te zorgen kan een depressieve persoon zijn kans op het krijgen van hart- en vaatziekten natuurlijk vergroten. Maar wij vermoeden dat die kwaal ook kan worden veroorzaakt door het niet goed werken van de stress-systemen, zoals de cortisol-as. Je ziet bij depressieve mensen vaak dat die ontregeld is. Ik hoop een antwoord te vinden op de vraag hoe groot die afwijking aan de cortisol-as precies is en bij wie hij voorkomt, om vervolgens gerichte therapie te kunnen aanbieden. Om tot zo'n mooi resultaat te komen, moet je als onderzoeksgroep natuurlijk nauw samenwerken. Ik zit wekelijks uren in de trein om alle Nesda-leden door het land heen aan te sturen. Maar dat vind ik absoluut geen probleem, onderweg kan ik lekker werken.”

Slimmer dan de rest

“Gezien mijn cv denk ik dat ik de Vidi-beurs terecht gekregen heb. Toch ging het me niet alleen om persoonlijk prestige. Ik had in de eerste plaats geld nodig, want het Nesda-onderzoek naar de werking van onze stress-systemen is verschrikkelijk duur. Het bedrag dat de Vidi-beurs ons oplevert zal dan ook

daarvoor worden gebruikt. Evengoed is het feit dat ik hem gekregen heb natuurlijk een verrijking van mijn cv. Maar als ik hem niet had gekregen, was ik absoluut niet aan mijn kunnen als wetenschapper gaan twijfelen. Ik ging vol overtuiging het gesprek met de commissie aan, vond dat ze niet om mij heen konden. Dat is dus ook niet gebeurd.”

Managementzorgen

“Het is niet moeilijk om junioronderzoekers te vinden, daar zit 'm het probleem niet. De zorgen zijn eerder gelegen in de logistieke aard van ons werk: wat we doen is zo tijdrovend! We moeten voor de Nesda-studie om te beginnen drieduizend respondenten zien te vinden, vervolgens gaan we op vijf verschillende plekken in het land aan het werk en moeten we dus ook op vijf locaties goede meetinstrumenten en mensen met expertise bijeen zien te brengen. De Vidi-beurs zal ons gelukkig geen extra hoofdbreken bezorgen, omdat die in een al bestaande structuur valt. Sterker nog, hij levert ons een hoop voordeel op: nu kunnen we eindelijk eens mensen aantrekken om alle data te analyseren.”

Botsende belangen

“Ik ben de hoofdkostwinner, mijn man werkt vanuit huis en kan er daardoor veel zijn voor de kinderen. Ik denk dat het lastig te organiseren zou zijn als hij ook graag een carrière buitenshuis wilde opbouwen, maar ik zou het zeker niet tegengaan. Dan moeten we daar maar weer een mouw aan zien te passen. Ik vind dat ons leven nu goed geregeld is. Ik geniet van de kinderen, had het moederschap zeker niet willen missen. Maar ik merk ook dat ik mijn werk niet helemaal kan loslaten. Na een werkdag ben ik blij wanneer ik de kinderen weer zie, na een dag met de kinderen ben ik blij dat ik weer aan het werk kan.”

Een vak geleerd?

“Tets anders doen dan ik nu doe? Over die mogelijkheid heb ik eerlijk gezegd nooit nagedacht. Schrijven lijkt me nog wel een aardig vak. Als wetenschapper moet je dat goed kunnen en ik vind dat ook leuk om te doen. Dus als het opeens toch niks meer wordt in de epidemiologie, zou ik altijd nog een journalistieke *move* kunnen overwegen.”

>Weetjes

Prenatale screening

Slechts de helft van alle zwangere vrouwen maakt een goed geïnformeerde beslissing over het wel of niet doen van een prenatale screening. Dat blijkt uit onderzoek onder drieduizend zwangere vrouwen door VUmc-onderzoekers Daniëlle Timmermans, Anke Kleinveld en Matthijs van den Berg. Prenatale screening brengt risico's met zich mee, zoals de kans op een miskraam. Maar vooral laagopgeleide vrouwen hebben onvoldoende kennis over de risico's. Ook ontdekten de onderzoekers dat het aanbieden van prenatale screening (vooralnog moeten vrouwen er zelf om vragen) vrouwen niet angstiger maakt dan ze zijn. Tenslotte maakt minder dan de helft van alle vrouwen, die een screening krijgen aangeboden, gebruik van het aanbod. Daarmee blijkt de vrees van de overheid, dat iedereen zich zal willen laten testen, ongegrond. De onderzoeksresultaten werden op 1 november gepresenteerd op een symposium 'Counselen en beslissen over prenatale screening: hoe zou het beter kunnen?' (PB)

Niet winnen

De Nederlandse sporter is niet erg op winnen gericht. Sportieve ontplooiing en zelfverbetering zijn veel belangrijker. Dat blijkt uit onderzoek van VU-psycholoog Jacques van Rossum die tien jaar lang een groep jonge sporters volgde. 'Winnen staat in het algemeen erg laag op de ranglijst van redenen om met sporten bezig te zijn', zei Van Rossum onlangs in een interview in *de Volkskrant*.

Van Rossum onderzocht wedstrijdspelers tussen de 15 en 22 jaar. Een groot deel van hen haakte af voordat ze de top bereikt hadden. Vaak gaven zij als reden dat ze de sport te veel op winnen gericht vonden, zo blijkt uit het onderzoek. De beste weg naar de overwinning is volgens Van Rossum om gefocust te blijven op je eigen prestaties en niet op die van anderen. (WV)

Moeiteloos klikken

Kinderen van zes en zeven jaar kunnen net zo goed als volwassenen in een computerprogramma op een klein object klikken. Wel doen ze daar langer over dan volwassenen. Omdat kinderen steeds vaker op jonge leeftijd computers gebruiken, moet er nagedacht worden over het gebruiksgemak van software voor hen. Dat staat om het proefschrift *Human factors in educational software for young children* van psycholoog Afke Donker. Zij promoveert op 21 november op het gebruik van computers door zes- en zevenjarigen bij de faculteit Psychologie en Pedagogiek. Ook blijken kinderen prima objecten op het scherm slepend te kunnen verplaatsen. Donker: “We hadden verwacht dat ze moeite zouden hebben met tegelijkertijd de muis ingeklikt houden en verplaatsen. Dat bleek niet zo te zijn.” (FB)

Hartkwalen erfelijk

Belangrijke risicofactoren voor hart- en vaatziekten zijn sterk genetisch bepaald, concludeert Nina Kupper in haar onderzoek waarop zij 9 november promoveerde. Kupper mat bij ruim achthonderd proefpersonen bloeddruk en hartslag. Omdat in het onderzoek een grote groep een- en twee-eiige tweelingen en broers en zusters zaten, kon de promovenda de genetische factor van risico's bepalen. Bijzonder is dat het onderzoek gedaan werd in de natuurlijke situatie van de proefpersonen. Daarvoor droegen ze 24 uur een meetkastje. Dat maakt dit onderzoek uniek. Vergelijkbare onderzoeken vonden plaats in het laboratorium, wat de resultaten beïnvloedt. Volgens de promovenda is het van groot belang te achterhalen welke genen nu precies een rol spelen bij hart- en vaatziekten. Dan zouden mogelijk preventieve geneesmiddelen ontwikkeld kunnen worden. (DdH)